

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

2. märts 2023 *

Eelotsusetaotlus – Võõrtöötajad – Sotsiaalkindlustus – Kohaldatavad õigusaktid – Määrus (EÜ) nr 987/2009 – Artikkel 5 – Tõend A1 – Ajutiselt tagasivõtmine – Siduvus – Tõend, mis on saadud pettuse teel või mida kasutatakse pettuslikult – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkt i – Isikud, kes tavaliselt töötavad kahes või mitmes liikmesriigis – Registreeritud asukoha liikmesriigi õigusaktide kohaldatavus – Mõiste „registreeritud asukoht“ – Ettevõtja, kes on saanud määruste (EÜ) nr 1071/2009 ja (EÜ) nr 1072/2009 alusel ühenduse tegevusloa autoveoks – Mõju – Tegevusluba, mis on saadud pettuse teel või mida kasutatakse pettuslikult

Liidetud kohtuasjades C-410/21 ja C-661/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Hof van Cassatie (Belgia kassatsioonikohus) 29. juuni 2021. aasta (C-410/21) ja 27. oktoobri 2021. aasta (C-661/21) otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 5. juulil 2021 ja 4. novembril 2021 kriminaalmenetlustes järgmiste isikute suhtes:

FU,

DRV Intertrans BV (C-410/21)

ja

Verbraeken J. en Zonen BV,

PN (C-661/21),

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president A. Prechal, kohtunikud M. L. Arastey Sahún (ettekandja), F. Biltgen, N. Wahl ja J. Passer,

kohtujurist: J. Richard de la Tour,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- FU ja DRV Intertrans BV, esindaja: *advocaat* F. Vanden Bogaerde,
- Verbraeken J. en Zonen BV, esindajad: *advocaten* P. Bekaert ja S. Bekaert,
- PN, esindaja: *advocaat* F. Vanden Bogaerde,
- Belgia valitsus, esindajad: S. Baeyens, C. Pochet ja L. Van den Broeck,
- Madalmaade valitsus, esindajad: M. K. Bulterman ja M. de Ree,
- Poola valitsus, esindaja: B. Majczyna,
- Euroopa Komisjon, esindajad: D. Martin ja F. van Schaik,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused puudutavad seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 465/2012 (ELT 2012, L 149, lk 4) (edaspidi „määrus nr 883/2004“), artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse nr 883/2004 rakendamise kord (ELT 2009, L 284, lk 1), mida on muudetud määrusega nr 465/2012 (edaspidi „määrus nr 987/2009“), artiklit 5; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1071/2009, millega kehtestatakse ühiseeskirjad autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsemise tingimuste kohta ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 96/26/EÜ (ELT 2009, L 300, lk 51), artikli 3 lõike 1 punkti a ja artikli 11 lõiget 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1072/2009 rahvusvahelisele autoveoturule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta (ELT 2009, L 300, lk 72) artikli 4 lõike 1 punkti a.
- 2 Taotlused on esitatud kahes kriminaalmenetluses, mis on alustatud esiteks FU ja DRV Intertrans BV suhtes (kohtuasi C-410/21) ning teiseks Verbraeken J. en Zonen BV ja PN-i suhtes (kohtuasi C-661/21) sotsiaalkindlustusmakssetega seotud pettuste toimepanemise tõttu.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 883/2004

3 Määruse nr 883/2004 põhjenduses 15 on märgitud:

„Ühenduse piires liikuvate isikute suhtes on vaja kohaldada üksnes ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi, et vältida eri riikide õigusaktide üheaegset kohaldamist ning sellest tulenevat kattumist.“

4 Määruse nr 883/2004 II jaotis „Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine“ sisaldab määruse artikleid 11–16.

5 Määruse artikli 11 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvate isikute suhtes kohaldatakse üksnes ühe liikmesriigi õigusakte. Sellised õigusaktid määratakse kindlaks kooskõlas käesoleva jaotisega.“

6 Määruse artikli 13 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Isiku suhtes, kes tavaliselt töötab kahes või mitmes liikmesriigis, kohaldatakse õigusakte järgmiselt:

[...]

b) kui oluline osa tema tegevusest ei toimu elukohajärgses liikmesriigis:

i) selle liikmesriigi õigusakte, kus asub talle tööd andva ettevõtja või tööandja registrisse kantud asukoht või tegevuskoht, kui talle annab tööd üks ettevõtja või tööandja,

[...]“.

7 Määruse artikli 72 punkti a kohaselt tegeleb sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise halduskomisjon (edaspidi „halduskomisjon“) muu hulgas kõigi määrusest nr 883/2004 või määrusest nr 987/2009 tulenevate haldus- ja tõlgendusküsimustega.

8 Määruse nr 883/2004 artiklis 76 „Koostöö“ on sätestatud:

„[...]“

4. Käesoleva määrusega hõlmatud asutustel ja isikutel lasub vastastikuse teavitamise ja koostöö kohustus käesoleva määruse korrektse rakendamise tagamiseks.

[...]

6. Raskuste korral käesoleva määruse tõlgendamisel või rakendamisel, mis võiks ohtu seada sellega hõlmatud isiku õigused, võtab pädeva liikmesriigi või isiku elukohajärgse liikmesriigi asutus ühendust asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide asutuse või asutustega. Kui lahendust ei leita mõistliku aja jooksul, võivad asjaomased asutused paluda halduskomisjonil sekkuda.“

9 Määruse artikli 90 lõikes 1 on sätestatud:

„Nõukogu [14. juuni 1971. aasta määrus (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate, füüsilisest isikust ettevõtjate ja nende pereliikmete suhtes (EÜT 1971, L 149, lk 2; ELT eriväljaanne 05/01, lk 35)] tühistatakse alates käesoleva määruse kohaldamiskuupäevast.

[...]“.

Määrus nr 987/2009

10 Määruse nr 987/2009 põhjendustes 2 ja 6 on märgitud:

„(2) Tõhusam ja tihedam koostöö sotsiaalkindlustusasutuste vahel on oluline tegur, et võimaldada [määrusega nr 883/2004] hõlmatud isikutel oma õigusi võimalikult kiiresti ja parimatel tingimustel kasutada.

[...]

(6) Mõningate menetluste tõhustamine peaks tagama [määruse nr 883/2004] kasutajatele suurema õiguskindluse ja läbipaistvuse. [...]“.

11 Määruse artiklis 5 „Teises liikmesriigis välja antud dokumentide ja tõendusmaterjalide õiguslik jõud“ on sätestatud:

„1. Liikmesriigi asutuse väljastatud dokumente, mis näitavad isiku olukorda [määruse nr 883/2004] ja [käesoleva määruse] kohaldamise eesmärgil, ning tõendusmaterjale, mille alusel need dokumendid on välja antud, aktsepteeritakse teiste liikmesriikide asutustes niikaua, kuni need väljastanud liikmesriik ei ole neid tagasi võtnud või kehtetuks tunnistanud.

2. Kui esineb kahtlus dokumendi kehtivuses või selles esitatud asjaolude täpsuses, palub dokumendi saanud liikmesriigi asutus dokumendi väljastanud asutuselt vajalikke selgitusi ja vajaduse korral kõnealuse dokumendi tagasivõtmist. Dokumendi väljastanud asutus vaatab dokumendi väljastamise põhjused läbi ja vajaduse korral võtab dokumendi tagasi.

3. Kui lõike 2 kohaselt esineb kahtlus asjaomaste isikute esitatud teabe õigsuse, dokumendi või tõendite kehtivuse või seal esitatud asjaolude täpsuse suhtes, kontrollib viibimis- või elukohajärgne asutus pädeva asutuse taotlusel kõnealust teavet või dokumenti, tingimusel et sellist kontrolli on võimalik läbi viia.

4. Kui asjaomased asutused ei saavuta kokkulepet, võib pädevate võimuorganite vahendusel pöörduda halduskomisjoni poole mitte varem kui kuu aega pärast seda, kui dokumendi saanud asutus esitas taotluse. Halduskomisjon püüab erimeelsused lahendada kuue kuu jooksul alates tema poole pöördumisest.“

12 Määruse artikli 14 lõike 5a esimene lõik on sõnastatud järgmiselt:

„[Määruse nr 883/2004] II jaotise kohaldamisel osutatakse sõnadega „registrisse kantud asukoht või tegevuskoht“ registrisse kantud asukohale või tegevuskohtale, kus võetakse vastu ettevõtja olulised otsused ja kus on juhatuse asukoht.“

13 Määruse artikli 19 lõikes 2 on sätestatud:

„Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusakte [määruse nr 883/2004] II jaotise alusel kohaldatakse, esitab asjaomase isiku või tema tööandja taotlusel tõendi kõnealuste õigusaktide kohaldamise kohta ja märgib vajaduse korral, millise kuupäevani ja millistel tingimustel.“

14 Määruse nr 987/2009 artiklis 20 „Asutustevaheline koostöö“ on sätestatud:

„1. Asjaomased asutused edastavad selle liikmesriigi pädevale asutusele, kelle õigusakte isiku suhtes [määruse nr 883/2004] II jaotise alusel kohaldatakse, vajaliku teabe, et määrata kindlaks õigusaktide kohaldamise alguskuupäev ja sissemaksed, mida see isik ja tema tööandja(d) peavad nende õigusaktide kohaselt maksma.

2. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusakte hakatakse isiku suhtes [määruse nr 883/2004] II jaotise alusel kohaldama, teeb teabe õigusaktide kohaldamise alguskuupäeva kohta kättesaadavaks selle liikmesriigi pädevale võimuorganile, kelle õigusakte selle isiku suhtes viimati kohaldati.“

15 Määruse artikli 96 lõikes 1 on sätestatud:

„[Nõukogu 21. märtsi 1972. aasta m]äärus (EMÜ) nr 574/72[, millega määratakse kindlaks määruse nr 1408/71 rakendamise kord (EÜT 1972, L 74, lk 1; ELT eriväljaanne 05/01, lk 83),] tunnistatakse kehtetuks alates 1. maist 2010.

[...]“.

Määrus nr 1071/2009

16 Määruse nr 1071/2009 artikli 3 „Nõuded autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsemiseks“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsevad ettevõtjad:

a) toimivad liikmesriigis stabiilselt ja tõhusalt;

[...]“.

17 Määruse artikkel 5 „Asutamiskoostöö käsitlevad tingimused“ on sõnastatud järgmiselt:

„Artikli 3 lõike 1 punktis a sätestatud nõuete täitmiseks peab ettevõtja asjaomases liikmesriigis:

a) omama selles liikmesriigis asukohta koos ruumidega, kus on hoiul tema põhilised äridokumendid, eelkõige kõik raamatupidamisdokumendid, personalijuhtimisega seotud dokumendid, sõiduaja ja puhkeaja kohta andmeid sisaldavad dokumendid ning kõik muud dokumendid, millele pädev asutus peab juurde pääsema, et kontrollida käesoleva määrusega ettenähtud tingimuste täitmist. Liikmesriigid võivad nõuda, et nende territooriumil asuvatel ettevõtjatel peavad ka muud dokumendid olema igal ajal nende ruumides kättesaadavad;

- b) pärast loa saamist peab tema käsutuses olema üks või mitu sõidukit, mis on immatrikuleeritud või kooskõlas vastava liikmesriigi õigusaktidega muul viisil ringlusse suunatud ning mis kuuluvad täielikult temale või on tema käsutuses näiteks järelmaksu- või rendi- või liisinglepingu alusel;
- c) juhtima tegelikult ja pidevalt oma tegevust seoses punktis b nimetatud sõidukitega vajalike haldusvahendite abil ning selles liikmesriigis paiknevas asjakohase tehnilise varustuse ja ruumidega tegevuskeskuses.“
- 18 Määruse artikli 11 lõikes 1 on sätestatud:
- „Ettevõtjal, kes vastab artiklis 3 sätestatud nõuetele, lubatakse taotluse esitamise korral tegutseda autoveo-ettevõtja tegevusalal. Pädev asutus teeb kindlaks, et taotluse esitanud ettevõtja vastab kõnealuses artiklis sätestatud nõuetele.“
- 19 Määruse artikli 12 lõikes 1 on sätestatud:
- „Pädevad asutused jälgivad, et nende poolt autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsema lubatud ettevõtjad vastavad pidevalt artiklis 3 sätestatud nõuetele. [...]“.

Määrus nr 1072/2009

- 20 Määruse nr 1072/2009 artiklis 3 on sätestatud:
- „Rahvusvaheline vedu toimub ühenduse tegevusloa alusel ning kui juht on kolmanda riigi kodanik, peab tal olema ka juhitudunnistus.“
- 21 Määruse artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:
- „Ühenduse tegevusloa annab liikmesriik kooskõlas käesoleva määrusega välja igale vedajale, kes tegeleb veoste autoveoga rendi või tasu eest ja:
- a) kes on asutatud kõnealuses liikmesriigis kooskõlas ühenduse ja nimetatud liikmesriigi siseriiklike õigusaktidega ning
 - b) kellel on kooskõlas ühenduse ja kõnealuse liikmesriigi vedaja tegevusalale lubamist käsitlevate õigusaktidega õigus korraldada asukohaliikmesriigis veoste rahvusvahelist autovedu.“

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-410/21

- 22 FU on Belgias asutatud äriühingu DRV Intertrans BV juhataja. FU ja tema abikaasa asutasid Slovakkias äriühingu Md Intercargo s. r. o. Nende kahe äriühingu tegevusala on rahvusvaheline ja riigisisene vedu.
- 23 Slovakkia pädev asutus väljastas tõendid A1, milles kinnitati määruse nr 987/2009 artikli 19 lõike 2 kohaselt, et mitu äriühingu Md Intercargo töötajat (edaspidi „asjaomased töötajad“) on kindlustatud Slovakkia sotsiaalkindlustussüsteemis.

- 24 FU tegevust ja eespool nimetatud äriühingute vahelisi seoseid kontrollis Sociale Inspectie (sotsiaalkindlustusinspeksioon, Belgia) (edaspidi „Belgia sotsiaalkindlustusinspeksioon“) ning kontrollimise käigus ilmnis, et äriühingut Md Intercargo juhitakse tegelikult Belgiast, kus osutatakse valdav osa tema transporditeenustest. Belgia sotsiaalkindlustusinspeksiooni sõnul asutati Md Intercargo selleks, et töötajate lähetamise kaudu suunata DRV Intertransile odavat tööjõudu. Kuigi Md Intercargol oli Slovakkia ametiasutuste väljastatud ühenduse tegevusluba autoveoks, puudus tal asjakohane majandustegevus Slovakkias, mida selle liikmesriigi ametiasutused vastuseks Belgia sotsiaalkindlustusinspeksiooni küsimusele ka kinnitasid.
- 25 Belgia sotsiaalkindlustusinspeksiooni korraldatud kontrolli tulemusel alustati FU ja DRV Intertransi suhtes correctionele rechtbank West-Vlaanderen, afdeling Brugges (Lääne-Flandria kriminaalkohus, Brügge kohtumaja, Belgia) kriminaalmenetlust sotsiaalkindlustusmaksetega seotud pettuse tõttu, mis pandi toime ajavahemikul 17. juulist 2013 kuni 11. oktoobrini 2014.
- 26 Kriminaalmenetluse ajal esitas Belgia sotsiaalkindlustusinspeksioon 26. oktoobril 2016 Slovakkia asutusele, kes oli asjaomaste töötajatega seotud tõendid A1 väljastanud, palve võtta need tõendid tagasiulatuvalt tagasi.
- 27 Tõendid A1 väljastanud Slovakkia asutus vastas 20. detsembri 2016. aasta kirjas, et ta üritas edutult kontrollida äriühingut MD Intercargo, ning palus Belgia sotsiaalkindlustusinspeksioonil edastada talle oma uurimise tulemused ja kõik selles asjas kogutud tõendid, et ta saaks otsustada, kas ta on nõus asjaomastele töötajatele kohaldama tagasiulatuvalt Belgia sotsiaalkindlustusskeemi. Tõendid A1 väljastanud Slovakkia asutus märkis, võttes arvesse tõsiseid kahtlusi selle äriühingu tegeliku asukoha suhtes ja käesoleva kohtuotsuse punktides 25 ja 26 mainitud kriminaalmenetluse olemasolu, et ta võtab ajutiselt tagasi kõik asjaomaste töötajatega seotud tõendid A1, mistõttu ei ole need tõendid enam siduvad ja Belgia ametiasutused saavad seega kriminaalmenetlust jätkata. Tõendid väljastanud asutus rõhutas siiski esiteks, et nii tõendusmaterjal, mille Belgia sotsiaalkindlustusinspeksioon peab talle edastama, kui ka Belgia kohtutes pooleli oleva kriminaalmenetluse tulemus võimaldavad tal teha lõpliku otsuse selle kohta, millised õigusaktid on asjaomastele töötajatele kohaldatavad, ning teiseks, et seni jäävad need töötajad endiselt Slovakkia sotsiaalkindlustusskeemi alla ja ühtegi kõnealust tõendit A1 ei võeta lõplikult tagasi.
- 28 Correctionele rechtbank West-Vlaanderen, afdeling Brugge (Lääne-Flandria kriminaalkohus, Brügge kohtumaja) mõistis 10. mai 2017. aasta otsusega FU ja DRV Intertransi süüdi sotsiaalkindlustusmaksetega seotud pettuses. Seda kohtuotsust kinnitas kõigepealt hof van beroep te Gent (Genti apellatsioonikohus, Belgia) 4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsusega, kuid Hof van Cassatie (Belgia kassatsioonikohus) tühistas selle 9. aprilli 2019. aasta kohtuotsusega ning saatis asja hof van beroep te Antwerpenile (Antwerpeni apellatsioonikohus, Belgia).
- 29 Viimati nimetatud kohtu 11. veebruari 2021. aasta otsusega mõisteti FU ja DRV Intertrans süüdi sotsiaalkindlustusmaksetega seotud pettuses. Sellest kohtuotsusest nähtub, et võttes arvesse asjaolu, et tõendid A1 väljastanud Slovakkia asutus võttis need ajutiselt tagasi, ei peetud põhikohtuasjas kõne all olevaid tõendeid A1 siduvaks ja seega puudus neil asjaomastele töötajatele kohaldatava sotsiaalkindlustusskeemi osas tõendusjõud. Samuti leiti, et äriühingul MD Intercargo olev ühenduse tegevusluba autoveoks ei mõjuta kuidagi kohaldatava sotsiaalkindlustusskeemi kindlaksmääramist ega kohusta arvama, et nimetatud äriühingul on Slovakkias tegelik ja püsiv tegevuskoht määruste nr 883/2004 ja nr 987/2009 tähenduses.

- 30 FU ja DRV Intertrans esitasid selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Hof van Cassatiele (kassatsioonikohus). Kassatsioonkaebuses väidavad põhikohtuasja kaebajad esiteks, et määruse nr 987/2009 artikkel 5 ei võimalda tõendeid A1 ajutiselt tagasi võtta ega nende kehtivust peatada, mistõttu jäävad tõendid A1, mille need väljastanud Slovakkia asutus ajutiselt tagasi võttis, täies ulatuses kehtima. Teiseks väidavad põhikohtuasja kaebajad, et eelkõige määruse nr 1071/2009 artiklite 5, 11 ja 12 ning määruse nr 1072/2009 artiklite 3 ja 4 kohaselt on asjaolu, et äriühingul on ühenduse tegevusluba autoveoks, ümberlülkkamatu tõend selle kohta, et äriühingul on loa väljastanud liikmesriigis tegelik ja püsiv tegevuskoht ning järelikult on selles liikmesriigis äriühingu registrisse kantud asukoht määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 tähenduses.
- 31 Neil asjaoludel otsustas Hof van Cassatie (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [määruse nr 987/2009] artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tõendid A1 väljastanud liikmesriigi asutused piirduvad olukorras, kus töökohaliikmesriigi asutused on esitanud taotluse kõnealused tõendid tagasiulatuvalt tagasi võtta, sellega, et võtavad tõendid ajutiselt tagasi ja teatavad, et need ei ole enam siduvad, millest tulenevalt saab kriminaalmenetlust töökohaliikmesriigis jätkata, ja tõendid A1 väljastanud liikmesriik teeb lõpliku otsuse alles pärast kriminaalmenetluse tulemusel tehtud otsuse jõustumist, siis tõenditele A1 tuginev põhjendatud eeldus selle kohta, et asjaomased töötajad on nõuetekohaselt liitunud tõendid väljastanud liikmesriigi sotsiaalkindlustussüsteemiga, enam ei kehti ja töökohaliikmesriigi asutused ei pea kõnealuseid tõendeid A1 enam aktsepteerima? Kui vastus on eitav, siis kas Euroopa Kohtu praktikat arvestades võivad töökohaliikmesriigi asutused jätta asjaomased tõendid A1 peetuse tõttu arvesse võtmata?
2. Kas [määruse nr 883/2004] artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i, [määruse nr 1071/2009] artikli 3 lõike 1 punkti a ja artikli 11 lõiget 1 ning [määruse nr 1072/2009] artikli 4 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et asjaolust, et ettevõtja on saanud liikmesriigis vastavalt [määrusele nr 1071/2009] ja [määrusele nr 1072/2009] autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsemise loa ja järelikult peab tal selles liikmesriigis olema tegelik ja püsiv tegevuskoht, tuleneb paratamatult, et sellega on ümberlülkkamatult tõendatud, et kohaldatava sotsiaalkindlustussüsteemi kindlaksmääramise seisukohast on ettevõtja registrisse kantud asukoht [määruse nr 883/2004] artikli 13 lõike 1 tähenduses selles liikmesriigis, ja et töökohaliikmesriigi asutused peavad seda järeldust aktsepteerima?“

Kohtuasi C-661/21

- 32 PN on Melles (Belgia) asuva veoettevõtja Verbraeken J. en Zonen BV (edaspidi „Verbraeken“) juhataja. Lisaks on PN kaasomanik Leedus asutatud transpordi- ja logistikateenuste spetsialiseerunud äriühingus Uab Van Daele F. (edaspidi „Van Daele“), kellel on Leedu ametiasutuste väljastatud ühenduse tegevusluba autoveoks.
- 33 Belgia sotsiaalkindlustusinspektsiooni korraldatud uurimisel ilmnas, et PN ja Verbraeken kasutasid äriühingut Van Daele Leedu autojuhtide töölevõtmiseks Belgias. Pärast seda, kui autojuhid võeti Leedus tööle, läksid nad kohe Belgiasse, et kirjutada alla töölepingule ja töötada sellest liikmesriigist ning Verbraekeni territooriumilt. Nad sõitsid peamiselt Belgias ja naaberriikides ning pöördusid kohustuslikuks puhkeajaks selle ettevõtja territooriumile tagasi. Veodokumente ja sõidumeerikuid korraldati PN-i Melle büros.

- 34 PNi ja Verbraekeni suhtes alustati kriminaalmenetlust eelkõige sotsiaalkindlustusmaksetega seotud pettuse tõttu, mis pandi toime ajavahemikus 1. juulist 2011 kuni 4. detsembrini 2015.
- 35 Correctionele rechtbank van Oost-Vlaanderen, afdeling Gent (Ida-Flandria kriminaalkohus, Genti kohtumaja, Belgia) mõistis 18. septembri 2019. aasta otsusega PNi ja Verbraekeni selles süüteo süüdi. Selle kohtuotsuse tühistas osaliselt hof van beroep te Gent (Genti apellatsioonikohus) 18. märtsi 2021. aasta otsusega osas, milles loeti selle süüteo asjaolud PNi ja Verbraekeni puhul tõendatuks ajavahemiku 20. jaanuarist 2014 kuni 4. detsembrini 2015 osas.
- 36 PN ja Verbraeken esitasid selle kohtuotsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, väites muu hulgas, et määruse nr 1071/2009 artiklite 5, 11 ja 12 ning määruse nr 1072/2009 artikli 4 kohaselt on asjaolu, et äriühingul on ühenduse tegevusluba autoveoks, ümberlukkamatu tõend selle kohta, et äriühingul on loa väljastanud liikmesriigis tegelik ja püsiv tegevuskoht ning järelikult selles liikmesriigis äriühingu registrisse kantud asukoht määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 tähenduses.
- 37 Neil asjaoludel otsustas Hof van Cassatie (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [määruse nr 883/2004] artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i, [määruse nr 1071/2009] artikli 3 lõike 1 punkti a ja artikli 11 lõiget 1 ning [määruse nr 1072/2009] artikli 4 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et asjaolust, et ettevõtja on saanud liikmesriigis vastavalt [määrusele nr 1071/2009] ja [määrusele nr 1072/2009] autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsemise loa ja järelikult peab tal selles liikmesriigis olema tegelik ja püsiv tegevuskoht, tuleneb, et sellega on ümberlukkamatult tõendatud, et kohaldatava sotsiaalkindlustussüsteemi kindlaksmääramise seisukohast on ettevõtja registrisse kantud asukoht [määruse nr 883/2004] artikli 13 lõike 1 tähenduses selles liikmesriigis, ja et töökohaliikmesriigi asutused peavad seda järeldust aktsepteerima?
2. Kas töökohaliikmesriigi kohus, tehes kindlaks, et vastav autoveoluba on saadud pettuse teel, võib jätta selle loa tähelepanuta või peavad töökohaliikmesriigi ametiasutused pettuse tuvastamise korral taotlema kõigepealt loa andnud ametiasutustelt selle loa tühistamist?“
- 38 Euroopa Kohtu presidendi 13. septembri 2022. aasta otsusega liideti kohtuasjad C-410/21 ja C-661/21 suulise menetluse ja kohtuotsuse huvides.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus kohtuasjas C-410/21

- 39 Kohtuasjas C-410/21 esitatud eelotsusetaotlusest nähtub, et pärast seda, kui Belgia sotsiaalkindlustusinspeksioon oli esitanud põhikohtuasjas kõne all olevate tõendite A1 läbivaatamise ja tagasivõtmise palve tõendid väljastanud Slovakkia asutusele, teatas viimati nimetatud asutus, kes kahtles tõendite väljaandmise aluseks olevates asjaoludes ja asjaomastele töötajatele kohaldatavates õigusaktides, et ta võtab tõendid ajutiselt tagasi ja need ei ole siduvad seni, kuni ta teeb kindlaks asjaomastele töötajatele kohaldatava sotsiaalkindlustuskeemi, ning seetõttu teeb ta kõnealuse palve kohta lõpliku otsuse alles pärast põhikohtuasja kohtualuste suhtes nendesamade tõendite pettuse teel saamise või pettusliku kasutamise tõttu Belgia kohtutes alustatud kriminaalmenetluse lõpetamist.

- 40 Niisiis soovis põhikohtuasjas kõne all olevad tõendid A1 väljastanud Slovakkia asutus peatada tõendite „ajutiselt tagasivõtmisega“ nende õiguslikud tagajärjed kindlaks ajavahemikuks.
- 41 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et kohtuasjas C-410/21 esitatud esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 987/2009 artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud tõend A1 ei ole töökohaliikmesriigi asutustele ja kohtutele siduv, kui palve järel, mille on selle liikmesriigi pädev asutus esitanud tõendi väljastanud asutusele, teatab viimati nimetatud asutus, et ta peatab selle tõendi siduvad tagajärjed seni, kuni ta on teinud kõnealuse palve kohta lõpliku otsuse. Juhul kui vastus sellele esimesele küsimusele on eitav, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas sellistel asjaoludel võib töökohaliikmesriigi kohus, kus on pooleli kriminaalmenetlus isikute suhtes, keda kahtlustatakse selle tõendi A1 pettuse teel saamises või pettuslikus kasutamises, siiski tuvastada pettuse toimepanemise ja sellest tulenevalt jätta tõendi arvesse võtmata.
- 42 Kõigepealt olgu meenutatud, et tõend A1, millega asendati määruses nr 574/72 ette nähtud tõend E 101, vastab tüüpvormile, mille väljastab kooskõlas määruse nr 987/2009 II jaotisega selle liikmesriigi pädeva võimuorgani määratud asutus, kelle sotsiaalkindlustusõigusaktid on kohaldatavad, eesmärgiga muu hulgas selle määruse artikli 19 lõike 2 kohaselt tõendada, et määruse nr 883/2004 II jaotises ette nähtud olukorras olevatele töötajatele kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte. Arvestades põhimõtet, et töötajate suhtes saab kehtida vaid üks sotsiaalkindlustusskeem, tuleneb seega sellest tõendist selgelt, et teiste liikmesriikide sotsiaalkindlustusskeemid ei ole kohaldatavad (14. mai 2020. aasta kohtuotsus Bouygues travaux publiques jt, C-17/19, EU:C:2020:379, punktid 38 ja 39 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Nagu Euroopa Kohus on juba märkinud, kodifitseeriti määrusega nr 987/2009 Euroopa Kohtu praktika, mis käsitleb tõendi E 101 ulatust ja õiguslikke tagajärgi ning menetlust, mida tuleb järgida asjaomaste liikmesriikide asutuste vaheliste tõendi E 101 kehtivust või õigsust puudutavate võimalike erimeelsuste lahendamiseks, andes esiteks neile tõenditele siduva laadi ja neid väljastavale asutusele ainupädevuse tõendite kehtivust hinnata ning võttes teiseks nii liikmesriigi pädeva asutuse koostatud dokumentide õigsust kui ka asjaomase töötaja suhtes kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramist käsitlevate erimeelsuste lahendamise vahendina sõnaselgelt üle menetluse asjaomaste liikmesriikide pädevate asutuste vaheliseks dialoogiks ja lepitamiseks halduskomisjonis (vt 6. septembri 2018. aasta kohtuotsus Alpenrind jt, C-527/16, EU:C:2018:669, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 44 Määruse nr 987/2009 artikli 5 lõikes 1 on sätestatud, et liikmesriigi asutuse väljastatud dokumendid, mis näitavad isiku olukorda määruste nr 883/2004 ja nr 987/2009 kohaldamise eesmärgil, ning tõendusmaterjalid, mille alusel need dokumendid on välja antud, on teiste liikmesriikide asutustele siduvad niikaua, kuni need väljastanud liikmesriik ei ole neid tagasi võtnud või kehtetuks tunnistanud.
- 45 Sellega seoses on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et tõend A1, mille on väljastanud liikmesriigi pädev asutus, on siduv mitte ainult selle liikmesriigi asutustele, kus tegevus toimub, vaid ka selle liikmesriigi kohtutele (6. septembri 2018. aasta kohtuotsus Alpenrind jt, C-527/16, EU:C:2018:669, punkt 47).
- 46 Määruse nr 987/2009 artikli 5 lõigetes 2–4 on täpsustatud, kuidas rakendada määruse nr 883/2004 artikli 76 lõikes 6 sätestatud menetlust, et lahendada erimeelsusi artikli 5 lõikes 1 mainitud dokumente ja tõendusmaterjale saanud liikmesriigi asutuse ning dokumendid väljastanud asutuse vahel. Eeskätt on artikli 5 lõigetes 2 ja 3 nähtud ette toimingud, mida need asutused peavad

tegema, kui esineb kahtlus selliste dokumentide ja tõendusmaterjalide kehtivuses või nendes esitatud asjaolude täpsuses, pannes need väljastanud asutusele kohustuse vaadata läbi dokumentide väljaandmise põhjendatus ning võtta vajaduse korral need tagasi. Sama artikli 5 lõikes 4 on sätestatud, et kui asjaomased asutused ei saavuta kokkulepet, võib pädevate võimuorganite vahendusel pöörduda halduskomisjoni poole, kes püüab erimeelsused lahendada kuue kuu jooksul alates tema poole pöördumisest.

- 47 Esimesena tuleb kontrollida, kas tõendil A1, mille mõju on ajutiselt peatatud, puuduvad ajutise peatamise perioodil liikmesriikide asutustele ja kohtutele siduvad tagajärjed.
- 48 Seoses sellega nähtub esiteks määruse nr 987/2009 artikli 5 lõike 1 sõnastusest, et tõendid A1 kaotavad liikmesriikide asutustele ja kohtutele siduvad tagajärjed üksnes nende tõendite tagasivõtmise ja kehtetuks tunnistamise korral.
- 49 Kuna õiguslikus mõttes tähendab Euroopa Liidu seadusandja kasutatud termin „tagasivõtmine“ akti kõrvaldamist või tagasiulatavalt kehtetuks tunnistamist akti vastu võtnud haldusorgani otsuse alusel, viitab määruse nr 987/2009 artikli 5 lõike 1 sõnastus sellele, et tõendi väljastanud asutuse otsus tõend A1 ajutiselt peatada ei too kaasa tõendi siduvate tagajärgede kadumist. Seda tõlgendust kinnitab asjaolu, et peale tagasivõtmise juhtude nägi liidu seadusandja tõendite A1 siduvate tagajärgede kadumise ette üksnes nende tõendite kehtetuks tunnistamise korral, kusjuures ka see kehtetuks tunnistamine on oma olemuselt samaväärne nimetatud tõendite tühistamisega.
- 50 Teiseks, tõendi väljastanud asutusel, kes on saanud teise liikmesriigi asutuselt palve võtta tõend A1 tagasi, tuleb määruse nr 883/2004 artikli 76 lõikes 6 ette nähtud asutustevahelises dialoogi- ja lepitusmenetluses, mille rakendamise korda on täpsustatud määruse nr 987/2009 artikli 5 lõigetes 2–4, teha määruse nr 987/2009 artikli 5 lõike 1 kohaselt tõendi tagasivõtmise otsus, kui pärast kõnealuse tõendi väljastamise põhjendatuse läbivaatamist leiab tõendi väljastanud asutus, et töötaja tegelikku olukorda arvestades ei ole selle asutuse sotsiaalkindlustusskeem töötaja suhtes kohaldatav.
- 51 Sellest järeldub, et ainult tõendi A1 tagasivõtmise otsus, mille on teinud tõendi väljastanud asutus kookõlas dialoogi- ja lepitusmenetlusega ning seega pärast tõendi väljastamise põhjendatuse läbivaatamist ja asjaomase töötaja suhtes kohaldatava sotsiaalkindlustusskeemi kindlaksmääramist, kaotab selle tõendi siduvad tagajärjed.
- 52 Selles kontekstis olgu meenutatud, et nagu Euroopa Kohus on juba märkinud, peavad määrusi nr 883/2004 ja nr 987/2009 kohaldavad liikmesriikide asutused järgima nimetatud dialoogi- ja lepitusmenetlust, kui liikmesriikide asutuste vahel on tõendi A1 kehtivust või õigsust puudutavad erimeelsused (vt selle kohta määrusega nr 1408/71 seoses 27. aprilli 2017. aasta kohtuotsus A-Rosa Flussschiff, C-620/15, EU:C:2017:309, punkt 53).
- 53 Kui aga mõnda, et tõendi väljastanud asutus võib kas või ajutiselt kaotada tõendi A1 siduvad tagajärjed, ilma et ta oleks enne läbi vaadanud tõendi väljastamise põhjendatuse ja määranud kindlaks, milline on asjaomasele töötajale kohaldatav sotsiaalkindlustusskeem, tähendaks see nii dialoogi- ja lepitusmenetluse rakendamise korra kui ka selle menetluse eesmärgi eiramist.
- 54 Kolmandaks olgu meenutatud, millist tähtsust on määruste nr 883/2004 ja nr 987/2009 raames omistatud põhimõttele, et kohaldatakse üksnes ühe liikmesriigi õigusakte, ning lojaalse koostöö põhimõttele ja õiguskindluse põhimõttele, mis kõik olid aluseks tõendite E 101 siduvat mõju

käsitlevale Euroopa Kohtu praktikale. Kui õiguskindluse põhimõttele on viidatud muu hulgas määruse nr 987/2009 põhjenduses 6, siis määruse nr 883/2004 põhjenduses 15 ja artikli 11 lõikes 1 on mainitud põhimõtet, et töötaja suhtes kohaldatakse üksnes ühte sotsiaalkindlustusskeemi, ning lojaalse koostöö põhimõtte tähtsus ilmneb nii määruse nr 883/2004 artiklist 76 kui ka määruse nr 987/2009 põhjendusest 2 ja artiklist 20 (vt selle kohta 6. septembri 2018. aasta kohtuotsus Alpenrind jt, C-527/16, EU:C:2018:669, punkt 45).

- 55 Käesoleva kohtuotsuse punktis 53 nimetatud juhul eiratakse lojaalse koostöö põhimõtet, mille põhineb dialoogi- ja lepitusmenetlus, selle menetluse järgimata jätmise tõttu.
- 56 Pealegi võimaldaks tõendi A1 siduvate tagajärgede puudumine sellisel juhul teiste liikmesriikide asutustel, eelkõige selle liikmesriigi asutustel, kes on kahelnud tõendi õigsuses ja kehtivuses, kohaldada asjaomase töötaja suhtes oma sotsiaalkindlustusskeeme. Määruse nr 987/2009 artikli 5 tõlgendus, mis võimaldab tõendi väljastanud asutusel ajutiselt peatada tõendi A1, kaotades selleks ajavahemikuks tõendi siduvad tagajärjed, suurendaks sotsiaalkindlustusskeemide kumuleerumise ohtu, mis kahjustaks põhimõtet, et töötaja suhtes kohaldatakse üksnes ühte sotsiaalkindlustusskeemi, ning samuti kohaldatava skeemi etteaimatavust, mis omakorda kahjustaks õiguskindlust (vt selle kohta määrusega nr 1408/71 seoses 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines, C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 57 Sellega seoses tuleb märkida, et niisugust ohtu ei saa välistada tõendi A1 väljastanud asutuse avaldusega, milles täpsustatakse, et tõendi siduvate tagajärgede ajutisel peatamisel jääb asjaomase töötaja suhtes endiselt kohaldatavaks selle asutuse sotsiaalkindlustusskeem. Nimelt ei saa selline avaldus tekitada tõendile A1 omaseid tagajärgi, mille hulgas on siduvus muude liikmesriikide kui tõendi väljastanud asutuse asukohaliikmesriigi asutustele ja kohtutele.
- 58 Neljandaks ja viimaseks, võttes arvesse raskusi, mida sotsiaalkindlustusskeemide võimalik kumuleerumine võib kaasa tuua, võib ka määruse nr 987/2009 artikli 5 selline tõlgendus, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 56, kahjustada nii tõendite A1 kui ka selle määruse II jaotises ette nähtud materiaalõigusnormide lõppeesmärki soodustada töötajate vaba liikumist ja teenuste osutamise vabadust (vt analoogia alusel 6. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Altun jt, C-359/16, EU:C:2018:63, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 59 Eeltoodust tuleneb, et kuigi tõend A1 on tõendi väljastanud asutuse otsusega ajutiselt peatatud, ei ole see tõend kaotanud ajutise peatamise perioodi jooksul oma siduvaid tagajärgi, mistõttu on see liikmesriikide asutustele ja kohtutele jätkuvalt siduv.
- 60 Seetõttu tuleb teisenä kontrollida, kas niisugustel asjaoludel, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 39, võib töökohaliikmesriigi kohus, kus on pooleli kriminaalmenetlus isikute suhtes, keda kahtlustatakse tõendi A1 pettuse teel saamisest või pettuslikus kasutamises, siiski tuvastada pettuse toimepanemise ja sellest tulenevalt jätta tõendi arvesse võtmata.
- 61 Seoses sellega olgu meenutatud, et Euroopa Kohus on otsustanud, et vastuvõtva liikmesriigi kohus, kus on pooleli tööandja suhtes alustatud menetlus, mis puudutab asjaolusid, millest nähtub tõendite A1 pettuse teel saamine või nende pettuslik kasutamine, saab teha lõpliku otsuse sellise pettuse esinemise kohta ja jätta need tõendid arvesse võtmata üksnes juhul, kui ta pärast seda, kui ta on oma riigisisese õiguse alusel vajalikus ulatuses kohtumenetluse peatanud, tuvastab, et määruse nr 883/2004 artikli 76 lõikes 6 ette nähtud dialoogi- ja lepitusmenetlus on viivitamata algatatud, tõendid A1 väljastanud asutus ei ole neid tõendeid uuesti läbi vaadanud ega võtnud

- mõistliku aja jooksul seisukohta vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse esitatud asjaolude suhtes, vajaduse korral need tõendid tühistades või tagasi võttes (vt analoogia alusel 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines, C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punkt 80).
- 62 Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, on see dialoogi- ja lepitusmenetlus kohustuslik eeltingimus selleks, et teha kindlaks, kas pettuse esinemise tingimused on täidetud, ning sellest tulenevalt teha asjakohased järeldused kõnealuste tõendite A1 kehtivuse ja asjaomaste töötajate suhtes kohaldatavate sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohta. Seega ei saa vastuvõtva liikmesriigi kohus, kus on pooleli selline kriminaalmenetlus nagu põhikohtuasjas, dialoogi- ja lepitusmenetlust eirata (vt analoogia alusel 2. aprilli 2020. aasta kohtuotsus CRPNPAC ja Vueling Airlines, C-370/17 ja C-37/18, EU:C:2020:260, punktid 71 ja 73).
- 63 Kuigi dialoogi- ja lepitusmenetlus käesoleval juhul tõepoolest algatati, otsustas põhikohtuasjas kõne all olevad tõendid A1 väljastanud asutus selle menetluse rakendamise korda eirates siiski lükata nende tõendite kehtivuse läbivaatamise ja asjaomastele töötajatele kohaldatava sotsiaalkindlustussüsteemi hindamise edasi seni, kuni on lõpetatud kriminaalmenetlus, mis on pooleli töökohaliikmesriigi kohtutes.
- 64 Neil asjaoludel ilmneb, et tõendid väljastanud asutus ei hinnanud uuesti tõendeid, mille pettuse teel saamist või pettuslikku kasutamist kahtlustati eespool nimetatud kriminaalmenetluses, ega võtnud mõistliku aja jooksul seisukohta vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse esitatud sellekohaste dokumentide osas.
- 65 Järelikult peab neile asjaoludele olema võimalik nimetatud kriminaalmenetluses tugineda selleks, et töökohaliikmesriigi kohus jätaks kõnealused tõendid A1 arvestamata (vt 6. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Altun jt, C-359/16, EU:C:2018:63, punkt 55).
- 66 Igall juhul väärneb meenutamist, et isikutele, keda kohtumenetluses süüdistatakse selles, et nad on kasutanud lähetatud töötajaid pettuse teel saadud tõendite kattevarjus, peab siiski tagatiste alusel, mis tulenevad õigusest õiglasele kohtumenetlusele, jääma võimalus lükata ümber asjaolud, millele selles menetluses tuginetakse, enne kui liikmesriigi kohus otsustab, kas tõendid tühistada ja milline on nende isikute vastutus kohaldatava riigisisese õiguse alusel (6. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Altun jt, C-359/16, EU:C:2018:63, punkt 56).
- 67 Sellistel asjaoludel, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 39, võib järelikult töökohaliikmesriigi kohus, kus on pooleli kriminaalmenetlus isikute suhtes, keda kahtlustatakse tõendi A1 pettuse teel saamises või pettuslikus kasutamises, tuvastada pettuse toimepanemise ja sellest tulenevalt jätta tõendi arvesse võtmata, tingimusel et järgitakse tagatise, mis tulenevad õigusest õiglasele kohtumenetlusele ja mis tuleb neile isikutele anda.
- 68 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kohtuasjas C-410/21 esitatud esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 987/2009 artiklit 5 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud tõend A1 on töökohaliikmesriigi asutustele ja kohtutele siduv, sealhulgas juhul, kui palve järel, mille on selle liikmesriigi pädev asutus esitanud tõendi väljastanud asutusele, teatab viimati nimetatud asutus, et ta peatab ajutiselt selle tõendi siduvad tagajärjed seni, kuni ta on teinud kõnealuse palve kohta lõpliku otsuse. Sellistel asjaoludel võib töökohaliikmesriigi kohus, kus on pooleli kriminaalmenetlus isikute suhtes, keda kahtlustatakse tõendi A1 pettuse teel saamises või pettuslikus kasutamises, siiski tuvastada pettuse toimepanemise ja sellest tulenevalt jätta tõendi selles kriminaalmenetluses arvesse võtmata, esiteks tingimusel, et mõistliku aja möödudes ei ole tõendi väljastanud asutus läbi vaadanud tõendi väljastamise põhjendatust ega võtnud seisukohta

vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse esitatud konkreetsete asjaolude kohta, mis annavad alust arvata, et tõend on saadud pettuse teel või seda on kasutatud pettuslikult, kõnealuse tõendi vajaduse korral tühistades või tagasi võttes, ning teiseks tingimusel, et järgitakse tagatise, mis tulenevad õigusest õiglasele kohtumenetlusele ja mis tuleb neile isikutele anda.

Teine küsimus kohtuasjas C-410/21 ja esimene küsimus kohtuasjas C-661/21

- 69 Kohtuasjas C-410/21 esitatud teise küsimusega ja kohtuasjas C-661/21 esitatud esimese küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i tuleb määruse nr 1071/2009 artikli 3 lõike 1 punkti a ja artikli 11 lõiget 1 ning määruse nr 1072/2009 artikli 4 lõike 1 punkti a arvestades tõlgendada nii, et kui äriühingul on liikmesriigi pädevate asutuste väljastatud ühenduse tegevusluba autoveoks, on sellega ümberlülkkamatult tõendatud, et kohaldatava sotsiaalkindlustussüsteemi kindlaksmääramisel vastavalt määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunktile i on äriühingu registrisse kantud asukoht selles liikmesriigis.
- 70 Nagu nähtub eelotsusetaotlustest, on eelotsusetaotlused esitanud kohtu kahtlused tingitud asjaolust, et ettevõtjale autoveoks ühenduse tegevusloa väljastamine on muu hulgas seatud sõltuvusse nõudest, et ettevõtjal peab olema loa väljastanud liikmesriigis tegelik ja püsiv tegevuskoht määruse nr 1071/2009 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.
- 71 Selline nõue tuleneb nimelt määruse nr 1072/2009 artikli 4 lõikest 1.
- 72 Järelikult tuleb kontrollida, kas mõiste „registrisse kantud asukoht või tegevuskoht“ määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i tähenduses vastab mõistele „tegelik ja püsiv tegevuskoht“ määruse nr 1071/2009 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.
- 73 Esiteks, mis puudutab mõistet „registrisse kantud asukoht või tegevuskoht“ määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i tähenduses, siis selles sättes on ette nähtud, et isiku suhtes, kes tavaliselt töötab kahes või mitmes liikmesriigis ja kelle tegevusest oluline osa ei toimu elukohajärgses liikmesriigis, kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, kus asub talle tööd andva ettevõtja või tööandja registrisse kantud asukoht või tegevuskoht, kui talle annab tööd üks ettevõtja või tööandja.
- 74 Määruse nr 987/2009 artikli 14 lõikes 5a on täpsustatud, et määruse nr 883/2004 II jaotise – kuhu kuulub ka artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkt i – kohaldamisel osutatakse sõnadega „registrisse kantud asukoht või tegevuskoht“ asukohale või tegevuskohale, kus võetakse vastu ettevõtja olulised otsused ja kus on juhatuse asukoht.
- 75 Sellest järeldub, et määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunktis i osutatud ühendav tegur „registrisse kantud asukoht või tegevuskoht“, mille alusel määratakse kindlaks liikmesriik, kelle sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte kohaldatakse, tehakse kindlaks koha järgi, kust ettevõtet tegelikult juhitakse ja korraldatakse.
- 76 Teiseks, mis puudutab mõistet „tegelik ja püsiv tegevuskoht“ määruse nr 1071/2009 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses, siis nagu nähtub selle määruse artiklist 5, eeldab artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses „tegeliku ja püsiva tegevuskoha“ olemasolu ettevõtja puhul sisuliselt seda, et esiteks on tal ruumid, kus on hoiul tema põhilised äridokumendid, teiseks on tema käsutuses

sõidukid, mis on immatrikuleeritud, ja kolmandaks juhib ta tegelikult ja pidevalt oma tegevust seoses nende sõidukitega vajalike haldusvahendite abil ning asjakohase tehnilise varustuse ja ruumidega tegevuskeskuses.

- 77 Sellest tuleneb, et mõiste „tegelik ja püsiv tegevuskoht“ määruse nr 1071/2009 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses viitab peamiselt kohale, kus on hoiul ettevõtja põhilised äridokumendid ja kus asuvad tema haldusvahendid ja tehniline varustus.
- 78 Seega on kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks veoettevõtja asukoht, et saada ühenduse tegevusluba autoveoks, teistsugused kui kriteeriumid, mida kasutatakse selleks, et määrata kindlaks sellise ettevõtja asukoht määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i tähenduses.
- 79 Seega, kuigi tegelik ja püsiv tegevuskoht määruse nr 1071/2009 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses ja koht, kus ettevõtja või tööandja teeb olulised otsused või kus on juhatare asukoht, võivad küll kattuda, ei pea see tingimata nii olema.
- 80 Järelikult ei vasta mõiste „registrisse kantud asukoht või tegevuskoht“ määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i tähenduses mõistele „tegelik ja püsiv tegevuskoht“ määruse nr 1071/2009 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.
- 81 Neil asjaoludel võib see, et ettevõtjal on ühenduse tegevusluba autoveoks, olla asjaolu, mida tuleb arvesse võtta tema registrisse kantud asukoha või tegevuskoha kindlakstegemisel, et määrata kindlaks määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti i alusel kohaldatavad riigisisesed sotsiaalkindlustusalased õigusaktid, kuid see ei saa olla asjaolu, mis tõendaks seda automaatselt või koguni ümberlukkamatult või oleks siduv töökohaliikmesriigi ametiasutustele.
- 82 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb kohtuasjas C-410/21 esitatud teisele küsimusele ja kohtuasjas C-661/21 esitatud esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i tuleb määruse nr 1071/2009 artikli 3 lõike 1 punkti a ja artikli 11 lõiget 1 ning määruse nr 1072/2009 artikli 4 lõike 1 punkti a arvestades tõlgendada nii, et kui äriühingul on liikmesriigi pädevate asutuste väljastatud ühenduse tegevusluba autoveoks, ei ole sellega ümberlukkamatult tõendatud, et kohaldatava sotsiaalkindlustussüsteemi kindlaksmääramisel vastavalt määruse nr 883/2004 artikli 13 lõike 1 punkti b alapunktile i on äriühingu registrisse kantud asukoht selles liikmesriigis.

Teine küsimus kohtuasjas C-661/21

- 83 Arvestades kohtuasjas C-410/21 esitatud teisele küsimusele ja kohtuasjas C-661/21 esitatud esimesele küsimusele antud vastust, ei ole viimati nimetatud kohtuasjas esitatud teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 84 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 987/2009, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord, mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrusega (EL) nr 465/2012, artiklit 5

tuleb tõlgendada nii, et

liikmesriigi pädeva asutuse väljastatud tõend A1 on töökohaliikmesriigi asutustele ja kohtutele siduv, sealhulgas juhul, kui palve järel, mille on selle liikmesriigi pädev asutus esitanud tõendi väljastanud asutusele, teatab viimati nimetatud asutus, et ta peatab ajutiselt selle tõendi siduvad tagajärjed seni, kuni ta on teinud kõnealuse palve kohta lõpliku otsuse. Sellistel asjaoludel võib töökohaliikmesriigi kohus, kus on pooleli kriminaalmenetlus isikute suhtes, keda kahtlustatakse tõendi A1 pettuse teel saamises või pettuslikus kasutamises, siiski tuvastada pettuse toimepanemise ja sellest tulenevalt jätta tõendi selles kriminaalmenetluses arvesse võtmata, esiteks tingimusel, et mõistliku aja möödudes ei ole tõendi väljastanud asutus läbi vaadanud tõendi väljastamise põhjendatust ega võtnud seisukohta vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse esitatud konkreetsete asjaolude kohta, mis annavad alust arvata, et tõend on saadud pettuse teel või seda on kasutatud pettuslikult, ja kõnealuse tõendi vajaduse korral tühistanud või tagasi võtnud, ning teiseks tingimusel, et järgitakse tagatise, mis tulenevad õigusest õiglasele kohtumenetlusele ja mis tuleb neile isikutele anda.

2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta, mida on muudetud määrusega nr 465/2012, artikli 13 lõike 1 punkti b alapunkti i tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1071/2009, millega kehtestatakse ühiseeskirjad autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsemise tingimuste kohta ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 96/26/EÜ, artikli 3 lõike 1 punkti a ja artikli 11 lõiget 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1072/2009 rahvusvahelisele autoveoturule juurdepääsu käsitlevate ühiseeskirjade kohta artikli 4 lõike 1 punkti a arvestades

tõlgendada nii, et

kui äriühingul on liikmesriigi pädevate asutuste väljastatud ühenduse tegevusluba autoveoks, ei ole sellega ümberlükkamatult tõendatud, et kohaldatava sotsiaalkindlustussüsteemi kindlaksmääramisel vastavalt määruse nr 883/2004, mida on muudetud määrusega nr 465/2012, artikli 13 lõike 1 punkti b alapunktile i on äriühingu registrisse kantud asukoht selles liikmesriigis.

Allkirjad